

Miljø- og Fødevareudvalget i Folketinget
Slotsholmsgade 12
1216 København K

mim@mim.dk

ATT.: Jacob Christian Bertram – jacbe@mfvm.dk, Daniella Humm Møller – dahmo@mfvm.dk

Gribskov, den 11. februar 2021

Journalnummer 2020-5425

Vedr.: Høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven i offentlig høring (Etablering af naturnationalparker m.v.)

Fra Nordsjællands Ridelaug – Paraplyorganisation (NRP).

Nordsjællands Ridelaug – Paraplyorganisationen (NRP) er en forening, som danner paraply over ridelaugne i Nordsjællands skovdistrikt. Vi repræsenterer 13 ridelaug og foreninger med ca. 2000 medlemmer, som bruger de Nordsjællandske skove dagligt. Vi er bredt funderet og har tilsammen en stor faglig viden om hestehold og hestes indvirkning på flora og fauna.

Er udsætning af store græssere og hegning i Naturnationalparkerne en forudsætning for øget biodiversitet?

Iflg. Professor Carsten Rahbek, Center for Makroøkologi og Klima, KU
Referat fra møde i Vildtforvaltningsrådet mandag den 7. december 2020

"den største udfordring for dansk biodiversitet er **pladsmangel**. I Danmark er ca. 5 % af arealerne naturlige, hvilket betyder, at mange arter er truet og i ugunstig bevaringstilstand. Forøgelsen af arealer til biodiversitetsfremmende formål, som **udlægning af urørt skov, er den mest omkostningseffektive metode til sikring og forøgelse af biodiversitet**. Dette er en internationalt anerkendt konklusion. IPBES laver store videnskabelige konsensusrapporter om status for biodiversitet, og hvad der skal til for at sikre den. I disse er **rewilding ikke noget der fremhæves eller anbefales som vigtigt**. Dertil fokuserer EU's Biodiversitetsstrategi også på plads til naturen som det primære samt genetablering af naturlige økosystemer."

"Carsten pointerede, at der ikke er meget data eller evidens for effekten af rewilding, og **det vides ikke om store græssere er nødvendige for dansk biodiversitet**. Meget forskning peger på, at det er processer i jord og abiotiske effekter i vand, der er determinerende for økosystemers udvikling - ikke tilstedeværelsen af store græssere. Vi ved ikke nødvendigvis hvad resultatet af udsætning af store græssere vil blive. Der er dog analyser af tiltag, hvor man lader arealer stå urørt og reetablerer naturlig hydrologi. **Rewilding er et eksperiment**, og vi bør diskutere, om det er ønskværdigt at igangsætte en masse eksperimenter, især med arter der er forsvundet naturligt fra Danmark, som bison, eller om man skal **vente på evidens**."

"Der er forskel på græsning og græssere, nogle dyr hører til i det åbne land og andre i skov. Hesten kan gøre positive ting naturligt i det åbne land som den steppeart den er, mens den ikke hører hjemme i en skov."

"De vilde heste forsvandt da steppelandskabet blev til skov (for 10.000 år siden, red.). De fleste heste i skove har været tamme, og det er derfor ikke fagligt underbygget at sige, at hesten er nødvendig i skoven eller er en nøgleart i skoven."

*"at der mangler en balanceret drøftelse af negative og positive sider af rewilding. Eksempelvis er heste betragtet som skadedyr i mange lande pga. negativ effekt på vegetation. Dertil pointerede Carsten, at **rewilding er meget dyrt at udføre**"*

Hvad er målet med de foreslåede NNP'er?

Er det nødvendigt at ændre de foreslåede love, eller kan vi opnå det samme eller mere uden hegninger?

Dyrevelfærd - etik

Pressemeddelelse fra Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

*"6/2-20 Fødevareminister Mogens Jensen fik i dag opbakning **fra et enigt Folketing** til en forenkling af dyrevelfærdslovgivningen. Den nye dyrevelfærdslov fastslår det klare formål at fremme god dyrevelfærd og respekt for dyr som levende og sansende væsener og danner dermed rammen for at løfte dyrevelfærden for dyr i Danmark."*

Britta Riis, Dyrenes beskyttelse

"Det er en meget ambitiøs lov, som Folketinget i dag har vedtaget, og med den bringes dyrevelfærdslovgivningen ind i det 21. århundrede."

Dyrevelfærdsloven trådte i kraft 1. januar 2021. 2 uger senere d. 15/1-21 udsendte Miljøministeriet et forslag til ændring af selvsamme lov, som forringer loven på en række helt centrale punkter.

»Kapitel 4 a Særlige bestemmelser for dyr, som udsættes i naturnationalparker

§ 20 a. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan for at imødekomme hensynet til natur og biodiversitet i en naturnationalpark tilladt efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse undtage bestemte dyrehold, dyr, der udsættes i en sådan naturnationalpark, samt dyrenes afkom fra bestemmelserne i § 3 og § 9, stk. 1 og 2. Stk. 2. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte vilkår for en dispensation efter stk. 1, herunder om krav til arealets beskaffenhed, hvilke dyr der må udsættes i naturnationalparken, tilsyn, behandling eller aflivning af syge, afmagrede eller tilskadekomne dyr samt regulering af bestanden af de udsatte dyr og deres afkom.«

I Nordsjællands Ridelaug - Paraplyorganisation finder vi det uacceptabelt:

- At der er lagt op til, at NNP'er kan tildeles vidtrækkende dispensationer, der ikke er forenelige med formålet for den gældende Dyrevelfærdslov.

Hvordan fastsættes det, hvor ofte tilsynet skal være?

Hvornår er et dyrs huld ringe nok til at det tages ud af projektet/indhegningen?

Vi er bekymrede for hvor grænsen går ift. dispensationerne specifikt: huld, hov/klov pleje, parasitter, sår og brud. Hvor er den nedre grænse?

- At heste sættes ud i indhegninger for at fjerne uønskede vækster uden mulighed for at bevæge sig til andre græsgange og dermed tvinges til at fouragere på planter, der er uegnet føde for heste. Heste er modsat køer enmavede og er dermed dårlige til at fordøje cellulose.

Udtalelse fra en dyrlæge:

*"Som udgangspunkt æder hestene ikke alle de uønskede vækster (træer, ørnebregne brombær etc.) før de er presset til det på grund af sult. Altså virker 'naturpleje' med det formål at skabe lysåbne græsningsskove i en skov kun ved at lave en indhegning med mange dyr og derefter sulte dyrene i indhegningen. **Særdeles uetisk.** Jeg har som dyrlæge en vinter været til en tynd kolikhest, som gik for 'lud og koldt vand' med adgang til et krat. Næsten alt hvad jeg fik ud af hesten ved en rektalundersøgelse var ufordøjede træ- og barkstumper og lignende. Ikke et velfungerende tarmindehold, men ja, krattet så ud til at lide midlertidig skade....."*

- At den ekstensive måde at holde dyrene på kan gøre det udfordrende at overvåge og behandle sygdomsudbrud.

Der eksisterer meget smitsomme hestesygdomme, bl.a. kværke og hesteherpes (hestesygdommens pendant til corona), som medfører nedlukning af stalde, aflysning af stævner dyrskuer m.m. og kan desuden resultere i død blandt heste.

Hvis heste i NNP'er smitter nært boende og/eller udefrakommende heste, hvem har ansvaret, og hvem er erstatningspligtige?

- At der skal være forskellig lovgivning på statens arealer og på private arealer.
- At der mangler evidens for at natur og biodiversitet forbedres af indhegninger med store græssere.

Rewilding, som forvaltningsform, bliver et eksperiment med dyrevelfærden som taber.

Københavns universitetⁱ

*"Manglende ressourcer betyder, at der **kun yderst sjældent sker en egentlig monitoring** i forbindelse med rewildingprojekterne, og projekterne bidrager dermed sjældent til en øget viden om effekterne på biodiversitet".*

Københavns universitetⁱⁱ

"Da rewilding endnu ikke er en udbredt praksis, og da vi generelt mangler en effektovervågning af naturindsatser i Danmark, er dokumentationen af effekterne af dedikerede 13 rewildingprojekter sparsom".

- Hvis målet er øget biodiversitet, hvor mange græssere skal der udsættes for at opnå den ønskede effekt?

Camilla Fløjgaard og Rasmus Ejrnæs, KU vurderer,

"at et græsningstryk på 70-250 kg/ha er naturligt under danske forhold (den høje ende af intervallet vil dog kun være naturligt under meget produktive forhold eller kun meget kortvarigt som en del af en naturlig populationsfluktuation)"

Med 100 kg dyr/ha vil det betyde, at der skal ca. 300 dyr ud i NNP Gribskov!

Den 21.04.21 træder en ny EU-forordning om dyresygdomme i kraft, som fastsætter regler om forebyggelse og bekæmpelse af dyresygdomme, der kan overføres til dyr eller mennesker. Hvordan harmonerer dette med de foreslåede dispensationer fra Dyrevelfærdsloven?

Uhindret adgang

§61 Stk. 4. I en tilladelse efter stk. 1 kan miljøministeren uanset § 22, stk. 3, og § 23, stk. 2, tillade, at området helt eller delvist indhegnes med henblik på helårsgræsning, hvis hegningen udføres på en sådan måde, at offentlighedens adgang til og fra området ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt, og at vildtets frie bevægelighed opretholdes i videst mulige omfang.

I Nordsjællands Ridelaug - Paraplyorganisation finder vi det bekymrende:

- At der med den nye NNP-lov er mulighed for at hindre og vanskeliggøre adgang for offentligheden.
- At udsætning af store græssere, vil give store dele af friluftslivet problemer. Det er vanskeligt og potentielt farligt for mange brugere at færdes blandt reproduktive dyr. Mange herunder børn, familier, børnehaver, handicappede, ældre, hundeluffere m.fl. føler sig utrygge - hvilket ikke er ubegrundet, taget de efterhånden mange ulykker med græssere i betragtning.

Specielt for ryttere vil udsætning af heste vanskeliggøre færden i indhegningen. Hestes naturlige adfærd er at forsøge at bedække hopper eller angribe eller rekruttere fremmede heste til flokken.

Specielle forhold der gør sig gældende for NNP Gribskov

I henhold til § 6 Stk. 2. Reglerne i §§ 61 c-61 e, stk. 1, i lov om naturbeskyttelse, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 1, finder ikke anvendelse for de aftalte naturnationalparker ved Fussingø og i Gribskov.

Hvad er årsagen til at §6 Stk. 2 er indskrevet i lovforslaget?

Hvilken betydning får det for NNP Gribskov?

Vi undrer os over, at beslutningen om indhegning og udsættelse af store græssere i NNP er truffet før inddragelse af lokale borgere og brugere. Det strider imod vores opfattelse af en demokratisk proces med reel indflydelse.

Gribskov - en kulturskov

Alle danske konger siden Fr. II har brugt Gribskov til jagt. Chr. V indførte Parforcejagten efter fransk forbillede og etablerede alle skovens lige veje og stjerner - næsten 100 km i alt. Parforcejagtsystemet i Gribskov blev i 2015 udpeget til UNESCO Verdenskulturarv.

Dele af denne kulturarv ligger indenfor den foreslåede hegning.

Ridning i Gribskov har en lang tradition, og er stadig en stor del af Nordsjællands friluftsliv.

Nordsjælland er det hesterigeste område i Danmark. Der er ca. 10.000 heste, hvoraf en stor del står omkring Gribskov. Mange heste er på fold i mange timer eller hele døgnnet - opfylder dette ikke samme funktion ift. bidrag til biodiversitet, som målet er for græssere i Gribskov?

Vi synes, det er rigtig ærgerligt, at der med den foreslåede hegning sættes begrænsninger for århundreders ridetraditioner i Gribskov.

Hvis man vælger at opsætte det foreslåede hegn i Gribskov, vil det medføre, at 37 grusbelagte veje og et utal af skovstier bliver spærret. Der skal således etableres et meget stort antal låger for at tilgodese både adgang og sikkerhed. Af hensyn til jernbanen og de stærkt trafikerede veje, der omkranser Gribskavs NNP, bør der etableres en sikkerhedssti samt korridorer af en størrelse, der gør det muligt at færdes rundt om hegningen.

Afslutning

Nordsjællands Ridelaug – Paraplyorganisation finder det problematisk:

- At processen omkring etablering af NNP'er i DK går for stærkt.
- At beslutning om hegning er truffet inden brugerinddragelse.
- At der mangler evidens for hegning og rewilding i DK.
- At fagfolk er meget uenige.
- At 888 Millioner kr. bliver øremærket uden vi ved, hvordan vi får mest natur for pengene.
- At hegning og udsætning af dyr vil få store konsekvenser for lokale borgeres hverdag og friluftslivet.

Vi ser frem til at deltage i den fremadrettede proces omkring udvikling af NNP'er i DK.

Med venlig hilsen

På vegne af Nordsjællands Ridelaug – Paraplyorganisation

Christel Vædele Haugaard Knudsen, Birgit Lehmann, Sally Schlichting

ⁱ : Fløjgaard, C., Buttenschøn, R.M., Byriel, F.B., Clausen, K.K., Gottlieb, L., Kanstrup, N., Strandberg, B. & Ejrnæs, R. 2021. Biodiversitetseffekter af rewilding. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 124 s. - Videnskabelig rapport nr. 425 <http://dce2.au.dk/pub/SR425.pdf>